



Ortadoğu Araştırmaları Merkezi
مركز دراسات الشرق الأوسط
Center for Middle Eastern Studies

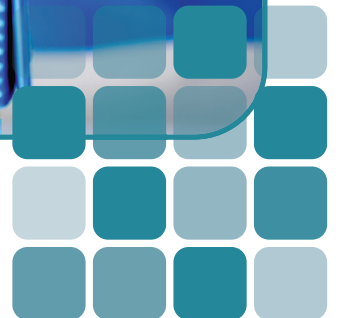
Bakış

No: 94 / Eylül 2019

İSRAİL'DE SİYASİ UZLAŞI ARAYIŞI VE BİTMİYEN SEÇİM SÜRECİ



HAYDAR ORUÇ





Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2019

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adres : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon: +90 850 888 15 20 Faks: +90 312 430 39 48

Email: orsam@orsam.org.tr

Fotoğraflar: Shutterstock

İSRAİL'DE SİYASİ UZLAŞI ARAYIŞI VE BİTMİYEN SEÇİM SÜRECİ

Yazar Hakkında

Haydar Oruç

Lisans eğitimini 2008 yılında Anadolu Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünde tamamlamasının ardından, 2010-2012 yılları arasında Sakarya Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünde yüksek lisans eğitime devam etmiştir. 2014 yılında Sakarya Üniversitesi Ortadoğu Enstitüsünde Ortadoğu Çalışmaları doktora programına başlamış olup, halen İsrail masasında çalışmalarına devam etmektedir. Ayrıca Enstitü tarafından yayınlanan "Türkiye Ortadoğu Çalışmaları" dergisinde editör yardımcılığı görevini yürütmekte ve enstitünün proje faaliyetlerine destek olmaktadır.

Eylül 2019

İçindekiler

Giriş	3
Nisan 2019 Erken Seçim Sebepleri	3
<i>Liderler arasındaki güvensizlik</i>	<i>3</i>
<i>Liberman faktörü</i>	<i>4</i>
<i>Muhafazakâr partilerin beklentilerinin karşılanamaması</i>	<i>5</i>
<i>Netanyahu ’nun seçimi bir fırsat olarak görmesi</i>	<i>5</i>
Yeni hükümetin kurulamamasının nedenleri	6
<i>Liberman ’ın öne sürdüğü imkânsız koşullar</i>	<i>7</i>
<i>Netanyahu ’nun zoraki tercihi</i>	<i>7</i>
Eylül 2019 Sürecine Doğru Gelişmeler ve Olası Tahminler	8

Giriş

İsrail’de 9 Nisan’da yapılan erken genel seçim, seçimden kısa bir süre önce kurulan ve yakaladığı rüzgar ile iktidarın en önemli alternatifi haline gelen Mavi&Beyaz ittifak ile Benyamin Netanyahu liderliğindeki Likud’un 35’şer milletvekilliği kazanmasıyla sonuçlandı. Son ana kadar büyük bir çekişmenin yaşandığı seçim yarışı sonunda herhangi bir parti için matematiksel olarak bir zaferden bahsetmek mümkün olmasa da, diğer sağ parti liderleri tarafından yeniden başbakan olarak önerilen Netanyahu, teamüller gereği cumhurbaşkanı tarafından hükümeti kurmakla görevlendirildi.

Seçim barajı olan %3,25’lik sınırı aşarak meclise girmeyi başaran sağ ve muhafazakâr görüşlü altı partinin kazandığı milletvekili sayısının 120 sandalyeli Knesset’te salt çoğunluğun üzerinde bir rakam olan 65’e ulaşması nedeniyle yeni hükümetin rahatlıkla kurularak güvenoyu alınabileceği tahmin edilmekteydi. Ancak İsrail siyasi tarihinde daha önce hiç yaşanmamış bir olay vuku buldu. Netanyahu’nun kendisine tanınan 45 günlük yasal süre içerisinde özellikle sağ blokta yer alan partilerle yaptığı koalisyon görüşmeleri ve pazarlıklar başarısızlıkla sonuçlandı ve hükümet kurulamadı.

İsrail’de bir türlü siyasi oydaşma sağlanamaması nedeniyle özellikle son yıllarda seçimler planlandığı tarihlerde icra edilememiştir. İdeolojik olarak yakın görüşlü siyasi partilerin oluşturduğu koalisyonlar bile bazen kişisel çıkarlar bazen de ilkesel farklılıklar yüzünden bozulabilmektedir.

Bunun üzerine Netanyahu’nun başta Avigdor Liberman’ı ikna etmek için bir blöf olarak öne sürdüğü seçimin yenilenmesi önerisi Knesset’teki partiler tarafından hayata geçirilerek eylül ayında yeniden seçim kararı alındı ve meclis kendini feshetti. Dolayısıyla İsrail aynı yıl içerisinde iki seçim yapmak durumunda kaldı.

Bölgede sözde yüzyılın barışı gibi Ortadoğu’daki statükoyu kökten değiştirme potansiyeline sahip bir gelişmenin doğum sancıları yaşanırken ve Körfez ülkeleri ile İsrail’den müteşekkil blok ile İran arasındaki gerilim zirve yapmışken İsrail’de bir türlü siyasi oydaşmanın sağlanamaması nedeniyle art arda seçimlere başvurulması bazı bölge uzmanları tarafından İsrail’deki demokrasi kültürünün gereği olarak yorumlanırken, bazıları tarafından da son yıllarda yaşanan siyasal ve sosyal kutuplaşmanın sonucu olarak gösterilmektedir.

İsrail’de bir türlü siyasi oydaşma sağlanamaması nedeniyle özellikle son yıllarda seçimler planlandığı tarihlerde icra edilememiştir. İdeolojik olarak yakın görüşlü siyasi partilerin oluşturduğu koalisyonlar bile bazen kişisel çıkarlar bazen de ilkesel farklılıklar yüzünden bozulabilmektedir. Son dönemde yaşanan sorunların arkasında ise her iki sebebin de varlığı dikkat çekmektedir. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için, 9 Nisan’daki erken seçimi getiren koşulların incelenmesi ve ardından başlayan koalisyon görüşmelerinde sonuç alınamamasının sebeplerine bakılması faydalı olacaktır.

Nisan 2019 Erken Seçim Sebepleri

Liderler arasındaki güvensizlik

Bir önceki hükümette savunma bakanlığı gibi önemli bir pozisyonda olan İsrail Evimiz (Yisrael Beytenu) partisi lideri Liberman, Kasım 2018’de Netanyahu ile Hamas arasında kendisine rağmen yapılan anlaşmayı gerekçe göstererek istifa etmişti. Bu istifanın ardından koalisyonun diğer ortağı Yahudi Evi (HaBeyt Ha Yahuda) partisinin lideri Naftalli Bennett ile Netanyahu arasında boşalan savunma bakanlığı gerekçesiyle yaşanan

gerginlik, koalisyonun diğer ortakları arasında da tam bir uyum ve güven olmadığını göstermişti. Bennett’in “şimdilik susuyorum ama gözüm üstünde” mealinden sözleri Netanyahu’ya olan güvensizliğin ispatı niteliğindeydi. Keza bu güvensizlik o kadar ileri safhalara ulaşmıştı ki, Yahudi Evi partisinin bir ve iki numaralı isimleri olan Naftali Bennett ve Ayelet Shaked kendi partilerinden istifa ederek başka bir parti kurmak durumunda kalmışlardır.

Liberman faktörü

Netanyahu’nun yurt dışında olduğu bir dönemde, İsrail ordusunun Gazze’ye yönelik gerçekleştirdiği gizli operasyonun açığa çıkması ve karşı saldırıda bir İsraili subayın öldürülmesinin ardından başlayan operasyonun büyüyerek İsrail ile Hamas arasında bir savaşa dönüşme ihtimalinin ortaya çıkması üzerine Netanyahu olaya müdahale ederek Hamas’la bir anlaşma yapmıştı. Savunma bakanı olmasına rağmen kendisinin onayı olmadan yapılan bu anlaşmayı içine sindiremeyen Liberman, Netanyahu’yu Hamas’a çok yumuşak dav-

ranmakla suçlayarak istifa etmişti. İstifasını açıkladığı basın toplantısında da Netanyahu’yu sert sözlerle eleştiren Liberman, Netanyahu’nun Hamas’a gereğinden fazla taviz verdiğini ve bu yüzden İsrail’i sanki Hamas ile baş edemeyecek kadar güçsüz gösterdiğini ifade etmiştir. Bu şartlar altında Netanyahu ile aynı hükümette kalmasının kendi prensipleriyle uyuşmadığını belirten Liberman, gelecekteki hükümet formasyonlarında nasıl bir tutum takınacağı sorusunu ise cevapsız bırakmıştır. Dolayısıyla ikili arasında uyumsuzluğu sadece ülke güvenliğinin sağlanmasına yönelik farklılığa indirgemek yetersiz kalacaktır. Bilakis taraflar arasında genel bir güvensizlik olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

Ayrıca Liberman’ın istifa etmeden önce de Haredilere askerlik muafiyeti sağlayacak yasaya muhalefet ettiği bilinmekteydi. Bunu her şeyden önce bir eşitlik meselesi olarak gören Liberman, kadın-erkek bütün İsrail vatandaşları askerlik görevini yapmak zorunda iken neden Haredilere muafiyet sağlanması gerektiğini anlamadığını ve bunu seçmenlerine de izah edemediğini söy-



lemektedir. Liberman’ın bu rezervine rağmen Netanyahu konunun en kısa zamanda çözümüne dair Shas ve Birleşik Tevrat Yahudiliği (UTJ) liderlerine sözler vermiş ve kendisini taahhüt altına sokmuştu. “Seküler” kimliğiyle bilinen Liberman’ın muhafazakâr partilerle aynı koalisyonda olmaktan memnun olmadığı da bilinmekteydi. Hatta daha önceki hükümetlerde olduğu gibi Netanyahu’ya muhafazakâr partileri dışarda bırakacak koalisyon önerileri sunulduğu da basına yansımıştı.

Liberman ile Netanyahu arasındaki bir diğer sorun da Netanyahu aleyhindeki yolsuzluk soruşturmalarıydı. Zira Likud milletvekilleri tarafından meclise getirilen ve görevdeki başbakan ile kabine üyelerine dokunulmazlık sağlayan yasa tasarısına etik olmadığı gerekçesiyle karşı çıkmaktaydı. Hatta Liberman henüz savcılığın Netanyahu aleyhinde dava açılacağı kararını açıklamasından önce, böyle bir durum olması halinde başbakanın adil yargılama için istifa etmesi gerektiğini söylemişti. Fakat kendisi hakkında da bazı soruşturmaların bulunması Liberman’ı daha fazla agresif olmaktan alıkoymuştu.

Muhafazakâr partilerin beklentilerinin karşılanamaması

Benzer şekilde muhafazakâr Shas ve UTJ partilerinin de tabanlarından gelen baskı gereği; şabat günü çalışma yasağı getirilmesi, ağlama duvarındaki (Burak duvarı) ibadatlara kısıtlama getirilmesi ve Haredilere askerlik muafiyeti sağlanması gibi konularda Netanyahu’yu sık sık koalisyondan çekilmekle tehdit etmeleri de mevcut koalisyonun ideolojik bir birliktelikten ziyade bir çıkarlar koalisyonu olduğunu göstermiştir. 2015 seçimleri öncesinde Netanyahu’nun özellikle diaspora Yahudilerinin talepleri doğrultusunda; ağlama duvarındaki ibadatlara serbestlik getirilmesi ile Yahudi şeriatına göre düzenlenen evlenme, boşanma ve din değiştirme konularında esneklik sağlanması vaatleri Shas ve UTJ’den gelen itirazlar nedeniyle bir türlü hayata geçirilememişti. Bu konular nedeniyle yoğun eleştirilere muhatap kalan Netanyahu, meclisteki sayısal çoğunluğu kaybetmemek

ve hükümeti sürdürebilmek adına Shas ve UTJ’nin şantajlarına boyun eğmiştir.

Fakat bu şantajların boş olmadığı kısa sürede anlaşılmıştır. Zira Liberman’ın koalisyondan çekilmesine rağmen hala mecliste 61 sandalye ile çoğunluğu elinde bulunduran koalisyon hükümeti, Haredilere askerlik muafiyetini düzenleyen yasa tasarısının meclisteki oylamasında yasanın kabulü için gerekli sayıya ulaşamamıştır. Bunun üzerine önce bazı muhalefet partilerinden destek aranmış ama yeterli destek bulunamayınca yasa tasarısı geri çekilmiştir. Tal yasası olarak bilinen Haredilere askerlik muafiyeti getiren yasanın meclisten geçmemesi üzerine muhafazakâr partiler daha önceden beyan ettikleri şekilde hükümetten desteklerini çekeceklerini açıklamış ve hükümet mecburen erken seçim kararı almak zorunda kalmıştı.

Netanyahu’nun seçimi bir fırsat olarak görmesi

Erken seçim kararının alındığı Aralık 2018 döneminde yapılan anketlere göre Netanyahu liderliğindeki Likud’un tek başına salt çoğunluğu sağlayamasa da, 30-35 civarında bir milletvekilliği çıkaracağı ve muhafazakâr partiler ile diğer sağ partilerden alacağı destekle rahatlıkla hükümeti kuracağı tahmin edilmekteydi. Böylelikle muhalefet tarafından hakkındaki yolsuzluk soruşturmaları nedeniyle eleştirilen ve sık sık istifaya

Netanyahu’yu erken seçim kararı aldırان sebeplerden birisi de, koalisyonda kendisini rahatsız eden ve dokunulmazlık konusunda kesin garanti vermeyen küçük ortaklarından kurtulmak için seçimin bir fırsat penceresi sunmasıdır.

davet edilen Netanyahu güven tazeleyecekti. Hatta seçim sonucunda daha yüksek bir oy alması halinde, halkın bu iddialara inanmadığını ve kendisini desteklemeye devam ettiğini ileri sürerek yargının siyasilerin üzerinden elini çekmesi gerektiği tezini kullanıp, ilgili merciler üzerinde baskı kurmayı planlandığına dair haberler yapılmıştır.

Bu haberler başta inandırıcı gözükme de, Likud’tan birkaç milletvekilin devam eden yolsuzluk soruşturmaları için Netanyahu’ya yasal dokunulmazlık getiren yasa tasarısı hazırladıklarının ortaya çıkması bunun hiç de uzak bir ihtimal olmadığını göstermiştir.

Netanyahu’yu erken seçim kararı aldırان sebeplerden birisi de, koalisyonunda kendisini rahatsız eden ve dokunulmazlık konusunda kesin garanti vermeyen küçük ortaklarından kurtulmak için seçimin bir fırsat penceresi sunmasıdır. İlk anketlere göre Yahudi Evi ve İsrail Evimiz partisının mevcut sandalyelerini koruyabilme şansları düşük çıkmaktaydı. Bu partilerle yakın ideolojik arka plana sahip seçmen kitlesine hitap eden Likud’un,

Netanyahu’nun da kampanya dönemindeki göstereceği performansla bu kitleyi kendine çekmesi işten bile değildi. Zaten ana muhalefet partisi olan İşçi partisi kendi iç sorunlarıyla uğraşması hasebiyle Netanyahu için bir tehdit olmaktan çıkmıştı ve buradan uzaklaşan seçmenlerden bir kısmının Likud’a kayabileceği bile umulmaktaydı. Dolayısıyla kerhen de olsa, kısa sürede yapılacak bir erken seçim Netanyahu için büyük avantajlar sunmaktaydı.

Ancak seçime kadar geçen sürede İsrail siyasetinde önemli gelişmeler yaşandı ve Netanyahu beklediği gibi 35 milletvekili kazansa da hem karşısında kendisine alternatif olabilecek önemli bir rakip ortaya çıktı hem de kendi arka bahçesi olarak gördüğü sağ partileri bir araya getirmeye muvaffak olamadı.

Yeni hükümetin kurulamamasının nedenleri

9 Nisan’daki erken seçim sonuçlarına göre, yeni hükümeti kurmaya en yakın aday Netanyahu



olarak görülmekteydi. Sağ partiler toplamda 65 sandalye kazanmış ve muhalefet cephesi Arap partilerinin kazandığı 10 milletvekili çıkarıldıktan sonra ancak 45 milletvekili sayısına ulaşabilmişti. Mavi&Beyaz ittifakın kazandığı 35 milletvekilliği büyük başarı gibi gözükse de, bir önceki seçime göre oyları büyük oranda erimişti ve 6 milletvekili olan İşçi partisi ile diğer bir sol parti olan Meretz’in destek vermesi halinde bile toplam sayı Netanyahu’yu başbakanlıktan indirmeye yetmiyordu. Kaldı ki seçimden önce neredeyse bütün partiler yaptıkları açıklamalarda Arap partilerle herhangi bir işbirliği içerisinde olmayacaklarını beyan etmişlerdi. Dolayısıyla ortada 65’e 45 gibi bariz bir fark vardı.

Konjonktürün Netanyahu lehinde olmasına ve karşı cephenin matematiksel olarak hükümet kurma şansı olmamasına rağmen o ana kadar hesaba katılmayan bir faktör tüm bu tabloyu değiştirdi. Bu faktör ise sadece 5 milletvekiliyle sağ blok içerisinde yer alan Liberman’dı. Aslında Liberman hangi koşullarda Netanyahu’nun başbakanlığını destekleyeceğini Cumhurbaşkanı Rivlin’le görüşmesinde iletmış ancak seçim sonrasında sıcak atmosferi içerisinde yeterince karşılık bulmamıştı.

Liberman’ın öne sürdüğü imkânsız koşullar

Netanyahu’nun kurmaya çalıştığı yeni koalisyon hükümetinin İsrail Evimiz partisinin 5 milletvekili olmadan ancak 60’da kalacağını ve bunun da güvenoyu almak için yeterli olmayacağını hesap eden Liberman, bu durumda mümkün olan en fazla tavizi koparmak için pazarlıkta elini güçlü tutmak istemiştir. Kendisi için tekrar savunma bakanlığını talep etmenin yanı sıra partisinden bir başka kişinin de bakan veya bakan yardımcısı olmasını istemiştir. Ayrıca aralık ayında meclise gelen ve Haredilere askerlik muafiyeti getiren tasarının gözden geçirilmesini ve sınırsız bir muafiyet yerine belirli koşullarda ve belirli sayılarda bir muafiyet tanınacak şekilde yeniden düzenlenmesini şart koşmuştur.

Haredilerle ilgili düzenlemenin Netanyahu üzerinde büyük bir baskı oluşturduğunu gören Liberman, kurulacak hükümetin bu yükten kurtulması için Shas ve UTJ’nin koalisyonda yer almamasının en iyi tercih olduğunu da farkındaydı. Bu nedenle Netanyahu ile yaptığı görüşmede bu konuya değinip, 35 sandalye ile mecliste yerini alan Mavi&Beyaz ittifakı ile geniş tabanlı bir milli birlik hükümeti kurmasının daha makul olacağını ve bu durumda kendisinin de destek vereceğini ilettiği bilinmektedir. Aslında daha önceki dönemlerde Likud’un sol partileri de içeren koalisyonlarda yer aldığı hatırlanırsa pek de mantıksız görünmeyen bu teklif, mevcut konjonktürün bunu zorlamadığı gerekçesiyle Netanyahu tarafından ret edilmiştir.

Bununla da yetinmeyen Liberman, Netanyahu’ya dokunulmazlık getirecek herhangi bir düzenlemeye de karşı olduğunu ifade ederek, Netanyahu’nun hükümeti formüle ederken diğer parti liderlerinden istediği ödünlerin kendisinden de talep edilmesini engellemiştir. Yargı sürecinin kendi mecrasında ilerlemesini isteyen Liberman, yargıya müdahale anlamına gelecek yasal girişimlere karşı olduğunu da açıkça belirtmiştir.

Netanyahu’nun zoraki tercihi

Liberman’a savunma bakanlığı gibi İsrail siyasetindeki en önemli koltuklardan birini tekrar vererek daha fazla güçlenmesini istemeyen Netanyahu’nun, İsrail Evimiz partisine ilave bir bakanlık daha vermesi halinde, son anda birleştirerek meclise sokmayı başardığı Yahudi Evi ve Yahudi Gücü (Otzma Yehudit) partilerinden müteşekkil Birleşik Sağ ittifakına söz verdiği bakanlıkları vermesi mümkün olmayacaktı. Bununla birlikte Likud içerisinde yetişerek sonradan kendi partisini kuran Liberman’ın, kendisine yönelik olası bir azil veya mahkûmiyet durumunda, Likud liderliği için ismi geçen adaylardan biri olduğunu bilen Netanyahu’nun siyasi intihar anlamına gelecek bu talepleri kabul etmesi de olası değildi.

Ayrıca Shas ve UTJ’yi koalisyonda tutan en önemli motivasyonlardan biri olan Haredilere

askerlik muafiyeti sağlanması konusunu da haddinden fazla ertelemiş olduğunun farkında olan Netanyahu, eğer bu düzenlemeyi hayata geçiremezse zaten bu iki partinin koalisyonda yer almayacağını ve dolayısıyla onlardan gelecek 16 oy olmaksızın her halükarda güvenoyu almayacağını da farkındaydı.

Buna mukabil kendi siyasi geleceğini doğrudan etkileyebilecek yolsuzluk soruşturmaları konusunda da diğer sağ partilerden, konunun dokunulmazlığının kaldırılması noktasına gelmesi halinde destek verilmesi yönünde söz alan Netanyahu’nun kaderini Liberman’ın ellerine bırakması beklenemezdi. Muhtemel bir milli birlik hükümeti kurulması halinde de bu konuda yeterli güvenceye sahip olamayacağını değerlendiren Netanyahu için Liberman’ın bu bağlamda yaptığı teklif de kabul edilebilir değildi.

Bu sebeple Netanyahu, Liberman’ı ikna etmek için kendi liderliğinde bir hükümet kurulamaması durumunda yeniden seçime gitmek zorunda kalacağı ve bu durumda Liberman’ın kazandığı mevcut 5 milletvekili sayısına ulaşmasının mümkün olmadığı blöfüne başvurdu. Ancak Liberman’ın blöf görmesi ve yeniden seçime evet demesi ile Netanyahu’nun hesabı bozuldu. Netanyahu’nun yanlış hesabı sonucunda, aslında hiçbir parti gerçekten istemese de, İsrail tarihinde ilk kez aynı yıl içerisinde ikinci bir erken seçim yarışına sahne olmak zorunda kaldı.

Eylül 2019 Sürecine Doğru Gelişmeler ve Olası Tahminler

Mayıs sonunda yeniden seçim kararı alınmasıyla İsrail siyasetinde hummalı bir dönem başladı. Yeni partilerin ortaya çıktığı, Nisan seçiminde başarısız olmuş partilerin yeni seçimde mecliste yer almak için diğer ittifakların içine dâhil olmaya çalıştıkları ve bazı partilerin de öz eleştiri yaparak seçim yenilgisinin faturasını parti liderlerine çıkarıp değişikliğe gittikleri bir sürece şahit olundu.

Buna mukabil Likud, Mavi&Beyaz, İsrail Evimiz, Shas ve UTJ partilerinin ise mevcut pozisyonlarını

koruduğu görülmektedir. Temmuz sonu itibarıyla yapılan anketlere göre, bu partilerin Nisan’dakine benzer sonuçlar alacağı tahmin edilmektedir. Ancak eski Başbakanlardan Ehud Barak’ın yeniden siyasete dönerek Meretz’in de içerisinde yer aldığı Demokratik Birlik adı altında yeni bir rüzgâr estirmesi ve İşçi Partisindeki lider değişikliği sonrası sol blokta bir miktar kıpırdanma görüldüğünden Likud ve Mavi&Beyaz’ın Nisan’da kazandığı 35’şer sandalyenin artık mümkün olmayacağı da tahmin edilmektedir.

Benzer bir şekilde Nisan’da baraj altında kalan Bennett ve Shaked’in Yeni Sağ partisi de bu sefer meclis dışında kalmamak için strateji değiştirip, eski partilerinin içinde yer aldığı Birleşik Sağ ittifakına (Yamina) dâhil olmuşlardır. Nisan seçiminden önce Ta’al & Hadash ve Balad & Ra’am olarak ikiye bölünen Birleşik Arap Listesi de yaşadığı oy kaybını telafi ederek, İsrail nüfusunun yaklaşık %20’sini oluşturan Arapların mecliste nispi temsilini sağlamak için Eylül seçimlerine yeniden birleşip girme kararı almıştır.

Partiler arasında Eylül’e yönelik beklentisinde artış yaşanan tek parti ise Liberman’ın İsrail Evimiz partisi olmuştur. Netanyahu’nun hükümet kurmasını engelleyen kişi olarak özellikle sol ve merkez seçmen nezdinde popülaritesini arttıran Liberman’ın, arkasına aldığı bu rüzgârla Eylül’de 9-11 arasında bir milletvekilliği kazanacağı tahmin edilmektedir. Tabii böyle bir sonuç Liberman’ı yeniden kilit konumuna getirecek ve bir sonraki koalisyon görüşmelerinin merkezine yerleştirecektir.

Partilerin hangi isimlerle seçime gireceğini gösteren nihai listelerin seçim kuruluna iletilmesi öncesinde yapılan son anketlerde, Likud’un kazanacağı tahmin edilen 31 sandalyeye ek olarak, yeni hükümette Netanyahu’nun başbakanlığını destekleyeceklerini açıklayan Shas (7), UTJ (8) ve Yamina’nın (11) kazanacakları milletvekili sayısının İsrail Evimiz partisi hariç olmak üzere 57’de kalacağı tahmin edilmektedir. Buna karşılık Mavi&Beyaz’ın kazanacağı tahmin edilen 30 sandalyeye ek olarak, Netanyahu’yu destekle-

meveceklerini açıklayan Demokratik Birlik (7) ve İşçi partisinden (6) müteşekkil sol bloğun kazanması beklenen 13 sandalyeyle birlikte Arap partilerinin kazanacağı öngörülen 11 sandalye sayısı eklenince toplamda 54 sandalyeye ulaşacakları hesaplanmaktadır.

Bu durumda 9-11 milletvekili kazanacağı tahmin edilen Liberman’ın hangi tarafı destekleyeceği hayati önem taşıyacaktır. Liberman’ın mevcut rezervlerini koruması halinde Netanyahu’nun Eylül seçimleri sonrasında da hükümeti kurması matematiksel olarak mümkün gözükmediğinden, uzun zamandan sonra ilk kez Netanyahu’suz hükümet senaryoları dillendirilmeye başlanmıştır. Liberman’ın potansiyelini kendine tehdit olarak gören Netanyahu, bu durum karşısında Liber-

man’ın oy kaynağı olarak bilinen Rus kökenli Yahudilerin oylarını bölmek için kendisi de bir Rus kökenli olan Meclis Başkanı Yuli Edelstein’in da yer aldığı Rusça kampanya afişleri hazırlayarak bu kitleyi bölmeye çalışmıştır.

Ancak İsrail’deki Rus kökenlilerin nüfusu ve bunların partilere dağılımı göz önüne alındığında Liberman’ın kazanacağı tahmin edilen sandalye sayısının sadece bu kesimlerden kaynaklanmadığı görülecektir. Özellikle son dönemdeki muhafazakâr partiler aleyhindeki çıkışlarıyla sol ve merkez-seküler seçmenlerin teveccühünü kazanan Liberman’ın, 2009’da kazandığı 15 sandalye kadar olmasa da, İsrail siyasetinin geleceğini belirleyecek kadar milletvekili çıkaracağı tahmin edilmektedir. Netanyahu’nun kendisini solculukla suçlamasına karşın şimdiye kadar sessizliğini koruyan Liberman’ın seçime bir aydan daha az bir süre kala Mavi&Beyaz ittifakıyla imzaladığı oy sayım anlaşması da, İsrail siyasetinde seçime yaklaşıldıkça safların daha da netleştiğini göstermektedir.

20 Temmuz itibariyle İsrail’in ilk Başbakan’ı David Ben Gurion’un 13 yıllık rekorunu kırarak en uzun süre başbakanlık yapan kişi unvanını alan Netanyahu’nun, Trump’tan aldığı muazzam destek sayesinde İsrail dış politikasında “büyük kazanımlar” elde edilmesini sağlamasına rağmen, bu başarısını iç politikaya tahvil edemediği görülmektedir.

20 Temmuz itibariyle İsrail’in ilk Başbakan’ı David Ben Gurion’un 13 yıllık rekorunu kırarak en uzun süre başbakanlık yapan kişi unvanını alan Netanyahu’nun, Trump’tan aldığı muazzam destek sayesinde İsrail dış politikasında “büyük kazanımlar” elde edilmesini sağlamasına rağmen, bu başarısını iç politikaya tahvil edemediği görülmektedir. Bilakis 17 Eylül’de icra edilecek seçimin sonuçları tahminler doğrultusunda gerçekleşirse, bundan sonraki dönemde Netanyahu’nun sadece bu unvanla yetinmek durumunda kalacağını söylemek yerinde olacaktır.

Notlar

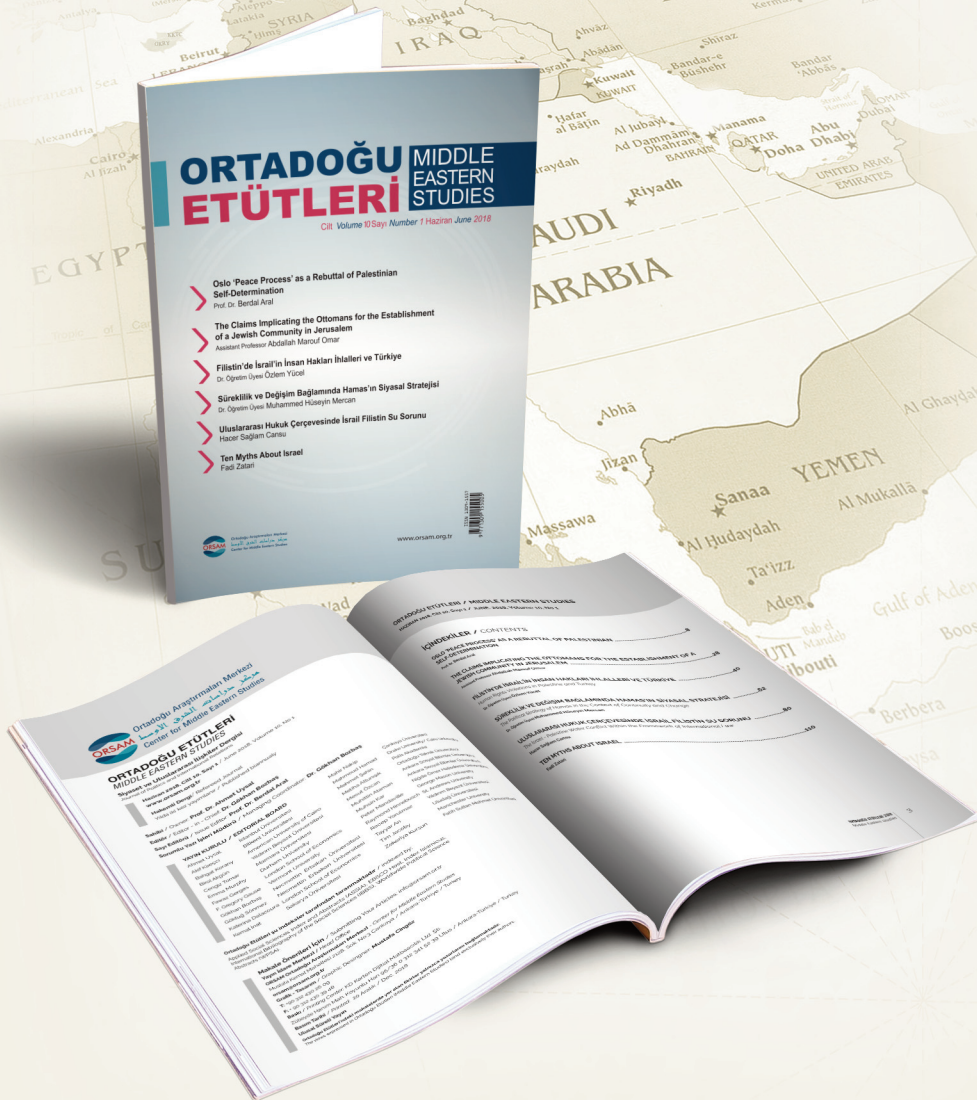
Notlar

Notlar



ORTADOĞU ETÜTLERİ

MIDDLE EASTERN STUDIES



Hakemli Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

ORSAM Yayınları

ORSAM, süreli yayınları kapsamında Ortadoğu Analiz ve Ortadoğu Etütleri dergilerini yayınlamaktadır. İki aylık periyotlarla Türkçe olarak yayınlanan Ortadoğu Analiz, Ortadoğu'daki güncel gelişmelere dair uzman görüşlerine yer vermektedir. Ortadoğu Etütleri, ORSAM'ın altı ayda bir yayınlanan uluslararası ilişkiler dergisidir. İngilizce ve Türkçe yayınlanan, hakemli ve akademik bir dergi olan Ortadoğu Etütleri, konularının uzmanı akademisyenlerin katkılarıyla oluşturulmaktadır. Alanında saygın, yerli ve yabancı akademisyenlerin makalelerinin yayımlandığı Ortadoğu Etütleri dergisi dünyanın başlıca sosyal bilimler indekslerinden Applied Sciences Index and Abstracts (ASSIA), EBSCO Host, Index Islamicus, International Bibliography of Social Sciences (IBBS), Worldwide Political Science Abstracts (WPSA) tarafından taranmaktadır.



Mustafa Kemal Mah. 2128. Sok.
No:3 Çankaya/Ankara

+90 (312) 430 26 09
+90 (312) 430 39 48

info@orsam.org.tr
www.orsam.org.tr

orsamtr